

Rīgas domes saistošie noteikumi Nr. RD-23-194-sn

Rīgā 2023. gada 5. aprīlī (prot. Nr. 87, 46. §)

Par riteņkrēsla pacēlāja piešķiršanu lietošanā

*Izdoti saskaņā ar Pašvaldību likuma
4. panta pirmās daļas 9. punktu un 44. panta otro daļu*

I. Vispārīgie jautājumi

1. Saistošie noteikumi (turpmāk – noteikumi) nosaka kārtību, kādā Rīgas valstspilsētas pašvaldība (turpmāk – Pašvaldība) piešķir lietošanā mobilos vai stacionāros riteņkrēsla pacēlājus un krēsla pacēlājus (turpmāk visi kopā – pacēlājs), kā arī personas, kurām ir tiesības saņemt lietošanā pacēlāju.

2. Pacēlājs ir ierīce, kas nodrošina vides pieejamību atbilstoši personas ar invaliditāti vajadzībām un tiek ierīkota un izmantota šīs personas dzīvesvietā ārpus dzīvojamām telpām, nodrošinot personas iekļūšanu vai izkļūšanu no mājokļa.

3. Tiesības saņemt pacēlāju pastāvīgā lietošanā ir personai ar I un II grupas invaliditāti, kura deklarējusi savu dzīvesvietu Pašvaldības administratīvajā teritorijā, kā arī bērnam ar kustību traucējumiem, ja persona pārvietojas riteņkrēslā, nesaņem ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus vai neatrodas ieslodzījuma vietā (turpmāk – persona).

4. Pacēlāju piešķir lietošanā, neizvērtējot personas ienākumus un materiālo stāvokli.

5. Stacionāro riteņkrēsla pacēlāju vai krēsla pacēlāju ierīko un nodod personai pastāvīgā lietošanā, ja Pašvaldības administratīvajā teritorijā esošās dzīvojamās telpas, kurās faktiski dzīvo persona (turpmāk – mājoklis), ir personas, tās ģimenes locekļa vai likumiskā pārstāvja īpašumā vai lietošanā saskaņā ar dzīvojamās telpas īres līgumu, kas noslēgts vismaz uz pieciem gadiem, skaitot no stacionārā riteņkrēsla pacēlāja vai krēsla pacēlāja pieprasīšanas dienas.

6. Pašvaldības finansējums, kas saistīts ar pacēlāja iegādi un ierīkošanu, ir līdz 10 000 euro (tai skaitā pievienotās vērtības nodoklis) atbilstoši Pašvaldības budžetā paredzētajiem līdzekļiem.

7. Ja pacēlāja iegādes un ierīkošanas izmaksas pārsniedz noteikumu 6. punktā noteikto summu, persona var veikt līdzmaksājumu.

8. Personas, kas pieprasa pacēlājus, tiek reģistrētas Pacēlāju piešķiršanas reģistrā (turpmāk – Reģistrs), un pacēlāji tiek piešķirti rindas kārtībā. Ārpus kārtas pacēlāju piešķir:

8.1. bērniem;

8.2. personām, kuras iegūst izglītību, strādā vai veic brīvprātīgo darbu, ja pacēlājs nepieciešams izglītības apguves procesa vai darba pienākumu veikšanas nodrošināšanai;

8.3. personām, kuras regulāri apmeklē ārstniecības iestādi dzīvības uzturēšanai;

8.4. personām, kuru dzīvesvietā ir pacēlājs, kas bija piešķirts lietošanā citai personai.

9. Gadījumos, kad pacēlājs tiek uzstādīts ar personas un/vai trešās personas līdzfinansējumu, īpašuma tiesības uz pacēlāju ir Pašvaldībai.

II. Pacēlāja pieprasīšanas kārtība

10. Lai pieteiktos pacēlāja saņemšanai, persona vai tās likumiskais pārstāvis Rīgas Sociālajā dienestā (turpmāk – Dienests) iesniedz, nosūta pa pastu vai elektroniski iesniegumu pacēlāja piešķiršanai, kurā norāda:

10.1. personas vārdu, uzvārdu, personas kodu, deklarētās dzīvesvietas adresi, personas vai kontaktpersonas tālruņa numuru vai elektroniskā pasta adresi (ja ir) un mājokļa, kurā ir vajadzīgs pacēlājs, adresi;

10.2. ja iesniegumu iesniedz personas pārstāvis, – pārstāvības veidu, personas pārstāvja datus un pārstāvību pamatojošus dokumentus;

10.3. informāciju par vēlamo saziņas veidu ar Dienestu (saziņa, informāciju nosūtot pa pastu vai elektroniski, ja persona vai tās pārstāvis izmanto elektronisko pastu).

11. Iesniegumam pievieno šādus dokumentus (ja tie Dienestā nav iesniegti 12 mēnešu laikā pirms pacēlāja pieprasīšanas):

11.1. izrakstu no ambulatorā/stacionārā pacienta medicīniskās kartes (veidlapa Nr. 027/u) vai ārstējošā ārsta apliecinājumu, ka persona pārvietojas riteņkrēslā;

11.2. Ties līguma, kas reģistrēts zemesgrāmatā, kopiju, ja persona nav mājokļa īpašnieks;

11.3. dokumentus, kas apliecina noteikumu 8.2. vai 8.3. apakšpunktā minēto;

11.4. pārstāvības tiesības pamatojošu dokumenta kopiju, ja par to nav iespējams pārliecināties Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes Fizisko personu reģistrā.

12. Nepieciešamības gadījumā, ja pacēlāja izmaksas pārsniedz Pašvaldības piešķirto finansējumu un ja persona vēlas saņemt pacēlāju ar līdzmaksājumu, persona noteikumu 10. punktā noteiktā kārtībā iesniedz iesniegumu, norādot:

12.1. ka vēlas saņemt pacēlāju, veicot līdzmaksājumu;

12.2. līdzmaksājuma apmēru.

III. Pacēlāja piešķiršanas kārtība

13. Dienesta ergoterapeits un Rīgas domes Labklājības departamenta (turpmāk – Departaments) pārstāvis 15 dienu laikā pēc noteikumu 10. un 11. punktā minēto dokumentu saņemšanas apseko personu un mājokli un sagatavo atzinumu par nepieciešamību personai piešķirt lietošanā pacēlāju un tā ierīkošanas tehniskajām iespējām.

14. Dienests, pamatojoties uz saņemto informāciju, pārbauda iesniegtos dokumentus un 15 dienu laikā pēc Dienesta ergoterapeita atzinuma sagatavošanas pieņem vienu no šādiem lēmumiem:

14.1. par personas reģistrēšanu Reģistrā un pacēlāja piešķiršanu lietošanā;

14.2. par personas atzīšanu par tiesīgu saņemt lietošanā pacēlāju un par personas reģistrēšanu Reģistrā;

14.3. par atteikumu piešķirt personai tiesības saņemt lietošanā pacēlāju.

15. Lēmumu par atteikumu piešķirt personai tiesības saņemt pacēlāju lietošanā pieņem, ja:

15.1. saņemts Dienesta ergoterapeita negatīvs atzinums par pacēlāja nepieciešamību;

15.2. konstatēts, ka persona apzināti sniegusi nepatiesas ziņas.

16. Pieņemto lēmumu Dienests paziņo personai vai tās pārstāvim.

17. Departaments, saņemot Dienesta lēmumu:

17.1. reģistrē personu Reģistrā ar Dienesta lēmuma pieņemšanas brīdi;

17.2. rakstiski informē personu un Dienestu:

17.2.1. par personas kārtas numuru Reģistrā;

17.2.2. par nepieciešamību stacionārā riteņkrēsla pacēlāja vai krēsla pacēlāja ierīkošanu saskaņot ar Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestu un informēt Departamentu par saņemto saskaņojumu;

17.2.3. par nepieciešamību iesniegt mājokļa īpašnieka vai pārvaldnieka rakstisku piekrišanu stacionārā riteņkrēsla pacēlāja vai krēsla pacēlāja uzstādīšanai, ja persona nav mājokļa īpašnieks un ja personai plānots ierīkot stacionāro riteņkrēsla pacēlāju vai krēsla pacēlāju;

17.3. organizē pacēlāja ierīkošanu mājoklī, ja personai tiek piešķirts stacionārais riteņkrēsla pacēlājs vai krēsla pacēlājs;

17.4. organizē pacēlāja nodošanu personai lietošanā, nodrošinot personas apmācību lietot pacēlāju, kā arī izsniegtot pacēlāja lietošanas instrukciju;

17.5. nodod pacēlāju lietošanā personai, noslēdz līgumu ar personu par pacēlāja piešķiršanu lietošanā.

18. Ja mobilais riteņkrēsla pacēlājs nav piemērots izmantošanai personas dzīvesvietā vai ja stacionāro riteņkrēsla pacēlāju un krēsla pacēlāju nevar ierīkot mājokļa kāpņu telpā tās plānojuma vai izmēra dēļ, kā arī tad, ja pacēlāja ierīkošanas izmaksas pārsniedz noteikumu 6. punktā minēto summu, persona saglabā kārtas numuru Reģistrā.

19. Ja persona, kurai ir pienākusi rinda saņemt mobilo riteņkrēsla pacēlāju, atsakās to saņemt, mobilais riteņkrēsla pacēlājs tiek piedāvāts lietošanā nākamajai rindā esošajai personai. Minētais nosacījums ir attiecināms arī uz 18. punktā norādīto gadījumu.

20. Departaments pieņem lēmumu par personas izslēgšanu no Reģistra, ja:

20.1. persona tiek ievietota ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā;

20.2. personas dzīvesvieta nav deklarēta Pašvaldības administratīvajā teritorijā;

20.3. persona atrodas ieslodzījuma vietā;

20.4. persona ir mirusi;

20.5. persona Departamenta norādītajā termiņā neiesniedz 17.2.2. vai 17.2.3. apakšpunktā minētos dokumentus;

20.6. persona trīs reizes ir atlikusi stacionārā riteņkrēsla pacēlāja vai krēsla pacēlāja saņemšanu.

21. Personai vai tās likumiskajam pārstāvim ir pienākums rakstiski informēt Dienestu par 20.1.–20.3. apakšpunktā un personas likumiskajam pārstāvim vai mantiniekiem – par 20.4. apakšpunktā minētajiem apstākļiem divu mēnešu laikā pēc attiecīgo apstākļu iestāšanās.

IV. Pacēlāja remonts, atdošana vai demontāža

22. Departaments nodrošina pacēlāja garantijas un pēcgarantijas remontu.

23. Ja personai zudusi nepieciešamība lietot pacēlāju, Departaments organizē mobilā riteņkrēsla pacēlāja atgūšanu vai stacionārā riteņkrēsla pacēlāja vai krēsla pacēlāja demontāžu, izņemot 8.4. apakšpunktā minēto gadījumu.

24. Persona vai tās likumiskais pārstāvis ne vēlāk kā mēneša laikā no brīža, kad zudusi nepieciešamība lietot pacēlāju vai iestājušies 20.1.–20.4. apakšpunktā minētie apstākļi, par to informē Departamentu, un Departaments organizē pacēlāja pieņemšanu vai demontāžu.

25. Ja Departaments pēc valsts publiskajos reģistros pieejamās informācijas konstatē, ka pacēlāja lietotājs ir miris, tas organizē stacionārā riteņkrēsla pacēlāja vai krēsla pacēlāja demontāžu vai mobilā riteņkrēsla pacēlāja pieņemšanu.

26. Par pacēlāja atdošanu Departamentam tiek sagatavots pieņemšanas un nodošanas akts.

V. Noslēguma jautājumi

27. Personas, kuras līdz noteikumu spēkā stāšanās brīdim ir reģistrētas Reģistrā, saglabā kārtas numuru Reģistrā.

28. Atzīt par spēku zaudējušiem Rīgas domes 2022. gada 8. jūnija saistošos noteikumus Nr. 138 "Par riteņkrēsla pacēlāja piešķiršanu lietošanā".

Rīgas domes priekšsēdētāja vietniece *L. Ozola*

Paskaidrojuma raksts

Rīgas domes 2023. gada 5. aprīļa saistošajiem noteikumiem Nr. RD-23-194-sn "Par riteņkrēsla pacēlāja piešķiršanu lietošanā"

1. Mērķi un nepieciešamības pamatojums, tostarp raksturojot iespējamās alternatīvas, kas neparedz tiesiskā regulējuma izstrādi

Saskaņā ar Pašvaldību likuma, kas stājās spēkā 2023. gada 1. janvārī, pārejas noteikumu 6. punktu dome izvērtē uz likuma "Par pašvaldībām" normu pamata izdoto saistošo noteikumu atbilstību šim likumam un izdod jaunus saistošos noteikumus atbilstoši šajā likumā ietvertajam pilnvarojumam. Līdz jaunu saistošo noteikumu spēkā stāšanās dienai, bet ne ilgāk kā līdz 2024. gada 30. jūnijam, piemērojami uz likuma "Par pašvaldībām" normu pamata izdotie saistošie noteikumi, ciktāl tie nav pretrunā ar šo likumu.

Atbilstoši juridiskās tehnikas prasībām grozījumu saistošos noteikumus izdod uz to pašu augstāka juridiskā spēka tiesību normu pamata, uz kāda izdoti grozāmie saistošie noteikumi (izdošanas tiesiskais pamats). Ņemot vērā to, ka ir nepieciešams veikt grozījumus Rīgas domes 2022. gada 8. jūnija saistošajos noteikumos Nr. 138 "Par riteņkrēsla pacēlāja piešķiršanu lietošanā", taču pēc Pašvaldību likuma stāšanās spēkā pašvaldība nav tiesīga veikt grozījumus saistošajos noteikumos, kas izdoti uz likuma "Par pašvaldībām" normu pamata, ir sagatavoti jauni saistošie noteikumi "Par riteņkrēsla pacēlāja piešķiršanu lietošanā" (turpmāk – Saistošie noteikumi).

Saistošie noteikumi izdoti atbilstoši Pašvaldību likuma 44. panta otrajai daļai, kur noteikts, ka dome var izdot saistošos noteikumus, lai nodrošinātu autonomo funkciju izpildi, tostarp Pašvaldību likuma 4. panta pirmās daļas 9. punktā norādītās pašvaldības funkcijas – nodrošināt iedzīvotājiem atbalstu sociālo problēmu risināšanā, kā arī iespēju saņemt sociālo palīdzību un sociālos pakalpojumus – izpildi.

Saistošo noteikumu mērķis ir noteikt kārtību, kādā Rīgas valstspilsētas pašvaldībā personām ar kustību traucējumiem, kuras pārvietojas riteņkrēslā, tiek piešķirts lietošanā riteņkrēsla pacēlājs vai krēsla pacēlājs, proti, tiek noteikta pacēlāju pieprasīšanas, piešķiršanas, samaksas kārtība.

Saistošie noteikumi paredz samazināt rindā gaidīšanas laiku personām, kurām pacēlāja izmantošana ir aktuāla ik dienu, piemēram, dodoties uz mācību iestādi, darba vietu vai apmeklējot ārstniecības iestādi. Saistošajos noteikumos noteikts, ka ārpus kārtas pacēlāju piešķir:

- 1) bērniem;
- 2) personām, kuras iegūst izglītību, strādā vai veic brīvprātīgo darbu;
- 3) personām, kuras regulāri apmeklē ārstniecības iestādi dzīvības uzturēšanai;
- 4) personām, kuru dzīvesvietā ir stacionārais pacēlājs, kas ir bijis piešķirts lietošanā citai personai.

Atšķirībā no Rīgas domes 2022. gada 8. jūnija saistošajos noteikumos Nr. 138 "Par riteņkrēsla pacēlāja piešķiršanu lietošanā" noteiktā Saistošajos noteikumos paredzēts:

- 1) papildināt pacēlāju veidus, nosakot, ka bez stacionārā riteņkrēsla pacēlāja ierīkošanas pašvaldība finansē arī krēsla pacēlāja ierīkošanu;
- 2) palielināt pašvaldības finansējumu pacēlāja ierīkošanai līdz 10 000 *euro*;
- 3) stacionāro riteņkrēslu pacēlāju ierīkošanas izmaksās tiek iekļauti arī nepieciešamie būvdarbi mājokļa kāpņu telpas pielāgošanai pieejamā finansējuma ietvarā.

Saistošajos noteikumos noteikts, ka pacēlājus ierīko tajās ēkās, kurās tas ir tehniski iespējams, tostarp ievērojot atbildīgo institūciju noteikto par pārbūves darbu saskaņošanu un atļauju saņemšanu.

2. Fiskālā ietekme uz pašvaldības budžetu, iekļaujot attiecīgus aprēķinus

No 2011. gada izveidota pamatbudžeta programma "Invalīdu pacēlāju uzstādīšana, apkope un remonts".

Finansējums nodrošināts apstiprinātā budžeta ietvaros.

Atšķirībā no Rīgas domes 2022. gada 8. jūnija saistošajiem noteikumiem Nr. 138 "Par riteņkrēsla pacēlāja piešķiršanu lietošanā" Saistošie noteikumi nosaka lielāku pašvaldības finansējumu pacēlāju ierīkošanai, jo ir palielinājušās gan pacēlāju, gan arī to ierīkošanas cenas.

Izmaksu pieaugums salīdzinājumā ar 2021. gadu ir ne mazāks kā 30 %.

3. Sociālā ietekme, ietekme uz vidi, iedzīvotāju veselību, uzņēmējdarbības vidi pašvaldības teritorijā, kā arī plānotā regulējuma ietekme uz konkurenci (aktuālā situācija, prognozes tirgū un atbilstība brīvai un godīgai konkurencei)

Saistošie noteikumi rada iespēju Rīgas valstspilsētas pašvaldības iedzīvotājiem saņemt pacēlāju pastāvīgā lietošanā – tādā veidā iedzīvotāji ar kustību traucējumiem var iekļauties sabiedrībā, patstāvīgi apmeklēt nepieciešamās institūcijas, ārstniecības iestādes, atpūtas iestādes u. tml.

Tiks mazināts rindā gaidīšanas laiks personām, kurām ir vajadzība izmantot pacēlāju ikdienā, tai skaitā, apmeklējot mācību iestādi un darba vietu.

4. Ietekme uz administratīvajām procedūrām un to izmaksām gan attiecībā uz saimnieciskās darbības veicējiem, gan fiziskajām personām un nevalstiskā sektora organizācijām, gan budžeta finansētām institūcijām

Neietekmē.

5. Ietekme uz pašvaldības funkcijām un cilvēkresursiem

Neietekmē.

6. Izpildes nodrošināšana

Saistošo noteikumu izpildi nodrošinās Rīgas domes Labklājības departamenta Administratīvā pārvaldes Tehniskā nodaļa un Rīgas Sociālais dienests.

7. Prasību un izmaksu samērīgums pret ieguvumiem, ko sniedz mērķa sasniegšana

Saistošie noteikumi ietver minimālas prasības personai iesniegt nepieciešamos dokumentus, bet lēmuma pieņemēja – Rīgas Sociālā dienesta – rīcībā jau var būt dokumenti, ko persona iesniegusi un kas nepieciešami lēmuma pieņemšanai. Pašvaldības ieguldījums un izvirzītās prasības dokumentu noformēšanai ir samērīgas attiecībā pret to, ka persona iegūst iespēju pārvietoties, patstāvīgi izklūgt no mājokļa un apmeklēt vēlamās un nepieciešamās iestādes un pasākumus.

8. Izstrādes gaitā veiktās konsultācijas ar privātpersonām un institūcijām, tostarp sabiedrības viedokļa noskaidrošanā gūtā informācija

Saistošo noteikumu projekts tika apspriests Personu ar invaliditāti nevalstisko organizāciju konsultatīvajā padomē. Nevalstiskās organizācijas atbalstīja Rīgas domes Labklājības departamenta sagatavoto projektu. Atbilstoši Pašvaldību likuma 46. panta trešajai daļai Saistošo noteikumu projekts un tam pievienotais paskaidrojuma raksts sabiedrības viedokļa noskaidrošanai no 2023. gada 14. februāra līdz 2023. gada 28. februārim tika publicēts Rīgas valstspilsētas pašvaldības tīmekļvietnē <https://www.riga.lv/lv/saistoso-noteikumu-projekti>, nosakot, ka viedoklis jāsniedz Rīgas domes Labklājības departamentam e-pastā dl@riga.lv. Publikācijā norādītajā laika periodā sabiedrības priekšlikumi, iebildumi vai komentāri netika saņemti.

Rīgas domes priekšsēdētāja vietniece *L. Ozola*